שאול שיף

פרסום ראשון

דין התורה העלום שנחשף

על הפסוק "ויבן ה' אלוקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה", משכילה אותנו הגמרא במסכת נדה לאמור: "מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש". עם היתרון המאוד ייחודי הזה, החליטו הרעיות המגה־פעלתניות של בוגרי מחזור י"ח במכון לב, להזכיר את החבל בבית התלוי בהגיע בעליהן לגיל בינה, ומתוך ענווה גם לחגוג עמהם את 40 שנות חייהם על אדמות, ואיך לא, בהפתעה מוחלטת. ומדיבור למעשה.

לירון נגלר־כהן, בתיה פרלמן ואורית קאופמן סברו וקיבלו, כי בעליהן האברכים ייהנו עד למעלה מהראש אם יכנסו את כל בוגרי המחזור, מחזור י"ח במכון לב המהולל בתשבחות, לשבת (שין פתוחה) אחים יחדיו, בפרשת שמיני, בירושלים עיר הקודש, בבית וגן, סמוך למכון עם הצוותים הרבניים והאחרים שלו.

וכך, כל אשה עם סיפור הכיסוי שלה, גררה את בן זוגה ביום שישי האחרון למתחם לטרון, מקום הכינוס של כלל הבעלים המופתעים עד למעלה מהראש, הפוגשים את אהוביהם, כל חבריהם לאורך השנים, מאז ימי הלימודים במכון. 16 משפחות היו שם. כולם יוצאי העתודה האקדמאית בצה"ל הממלאים היום תפקידים חשובים ביותר במערכות המדינה והמשק.

משם יצאה השיירה לירושלים, כשמעל כל רכב מתנוסס דגל מעוצב ועליו כתוב: "אני בן 40". במכון נתקבלו הבוגרים בקבלת פנים חמה והם הובאו אחר כבוד לחדרי המעבדות כדי להשוות במראה עיניים את ההבדל המשמעותי בציוד בין אז, לפני 22 שנה, והיום. בפכון קיבלו החוגגים חולצה מיוחדת, שגם היא בישרה על ייחודו של האירוע.

הפגישה המרגשת ביותר היתה במהלך סעודת ליל שבת, בהגיע מורם ורבם הנערץ, ששתל בהם אהבת תורה ודיבוק חברים. לאחר שכל אחד מהנוכחים סיפר על עצמו ונסתיים הפרק שגישר על פני התקופות שחלפו, הגיע תורו של הרב להפתיע את קהל תלמידיו.

וזאת גילה להם: לפני כ־30 שנה, כשהתחלנו עם העתודה האקדמאית, קיבלתי זימון מ־ תורה אצל הגרי"ש אלישיב שליט"א. התובע היה לא אחר מאשר ראש ישיבת כרם בֶּיבנה, הרב ח.י. גולדוויכט זת"ע. ביום המיועד הגעתי לדיון.

והנה הרב גולדוויכט שוטח טענותיו כלפי, שמכון לב, בגלל תוכנית הלימודים שלו, מושך אליו תלמידים שהיו פונים ללמוד תורה בישיבות ההסדר אלמלא הוא היה קיים.

שאל אותי הרב אלישיב מה יש לי להשיב על הטענה הזאת, והסברתי שאיני מפעיל שום לחץ על שום אדם להצטרף למכון לב. אני מייעץ לכל אחד ששואל אותי אם להשתלב במכון או ללכת לישיבת הסדר, שיעלה את כל ספקותיו בפני מורו ורבו וינהג כפי שיורה לו. נשאלתי, כמובן, על הלימודים התורניים במכון וכיו"ב, והרב אלישיב זימן אליו את אחד הר"מים במכון ושאל גם אותו סדרת שאלות טרם שייתן את פסק דינו.

לאחר ששקל את כל ההיבטים, פסק הרב אלישיב שכאשר עומדת שאלת ישיבת ההסדר מול מכון לב, יש להעדיף את מכון לב על פני ישיבת הסדר. הוא העלה ארבעה נימוקים לפסיקה זו. שני נימוקים איני יכול עדיין לפרסם ואילו השניים האחרים היו: א. כאשר בחור יוצא מישיבת הסדר לאוניברסיטה הוא יורד משמעותית מבחינה רוחנית, בעוד שממכון לב אין פונים, בדרך כלל, לאוניברסיטאות אז. נתקבלתי לאחר בחינת כניסה וסלקציה איומה. הוא לימד אותי תלמוד ואנגלית.

התחלנו שתי כיתות ט' עם 42 תלמידים בכיתה. בכיתה י' נשארנו שתי כיתות אך עם 24 תלמידים בכיתה ואני ביניהם.

כאן בא הסיפור שלי: את הרקע שלי הוא ידע. בכל המקצועות הציון שלי היה טוב, טוב מאוד, בשכונת התקווה לא למדו ולא דיברו אנגלית. הציון שלי באנגלית היה לא מספיק. הוא לא העיף אותי מבית הספר, קרא לי לקראת סוף השנה לחדר המורים. בכיתי בדרך, היה ברור שהוא עומד למסור לי את הבשורה, אך אמר לי: ביום שני וביום חמישי בשעה 14:00 אתה מתייצב בכתובת הזאת. הכתובת הזאת היתה הכתובת של החבר שלו, המורה לגיאוגרפיה. הוא לימד אותך אנגלית ללא תשלום.

התייצבתי שם בחודשים יולי ואוגוסט. לא היו שעות עבודה. שעתיים, שלוש. כמה וכך נשמר הגיבוש הרוחני והתורני המוקנה לתלמיד.

ב. מכון לב אינו מוסד פוליטי בעוד ישיבות ההסדר מערבות פוליטיקה עם תורה.

הרב גולדוויכט קיבל את הפסיקה ללא ערעור. ואולם, בתוכי היתה אי נוחות על כך שלרב גנלדוויכט יש מעין קפידה על המוסד שלנו. בחול המועד סוכות זימנתי עצמי לסוכתו בדירתו בירושלים, כדי לבקש ממנו מחילה על שהוא נפגע מהמוסד שאני חלק ממנו. הרב גולדוויכט, בגדלות הרוח שלו, אמר לי שהוא מקבל את הפסיקה של הרב אלישיב, ושהוא, הרב אלישיב, נדאי יודע למה פסק מה שפסק. אגב כך סיפר לי כיצד הגיע לישיבת כרם ביבנה ועוד פרקים מחייו.

הרב הדובר אמר לנוכחים המופתעים, כי טרם שהחליט לחשוף את אותו דין תורה, ביקש את רשותו של הרב אלישיב, והרב אלישיב הסכים שיספר זאת לתלמידיו.

השבת הזאת, הכל־כך מושקעת ועמוסת חוויות, נסתיימה בניגוני רעווא דרעוין, לא לפני שהקריאו הרעיות לבעליהן ציטטות מהספרים הקדושים על מעלת גיל ה־40 וייחודו.

בסוד שיח צדיקים בלבוש מחנכים

מכתב אחד במקום הספד

עד גיל מאה וחצי הי המורה והמחנך, המיוחד בהנהגותיו והליכותיו, הרב יוסף אשר בומבך זצ"ל, עולה לדירתו בקומה השלישית שברחוב קפלן (וינברג) 6 בבני־ברק בכוחות עצמו. משחלש, החליטו בני משפחתו לבקש את הסכמת השכנים ולהתקין בבניין מעלית שתקל עליו את העליות והירידות מביתו. משהושלם הפיר והוא בן מאה ושלוש, נקרא הרב בומבך לעלות במעלות קדושים וטהורים אל המקום השמור לו בעליות גן עדן.

כל בוגרי תיכון צייטלין בתל־אביב, שחוו אצלו שיעורים ושעות חינוך, זוכרים אותו כדמות מופת, שמוסר היהדות היה נר לרגליו. האיש שזכה לקבל סמיכה לרבנות, בין היתר מענק התורה, הרב הגאון רבי מנחם זמבה זצ"ל, שמר על ענווה וצניעות עד ליומו האחרון. והאיש, יודו הכל, היה ידען מופלג במקצועות התורה וסקרנותו הרבה עוררה אותו לדוג גם במדעים והכל הועמד לשירות הבורא יתברך שמו. מאז פרש לגמלאות היה שקוע אך ורק בים התלמוד וכליו, ולסביבתו תרם את מזגו הנוח ואהבת האדם. ספרים אפשר לכתוב על המחנך הדגול הזה ואני לא באתי אלא לפרסם מכתב אחד שנכתב ספונטנית על־ידי אחד התלמידים ב"צייטלין" המדבר יותר מכל מספר.

הנה המכתב כלשונו, שנשלח לבנו של המנוח, נחום, שיצק מים על ידי אביו ושתה מלוא הכד מהבאר הזאת:

"לכבוד: נחום בומבך

מאת: רז רמי

ידידי שלום רב, אתה לא מכיר אותי. הפנה אותי אליך עורך דין אילן בומבך. אני מבין שד"ר בומבך ז"ל היה אביך. יש לי סיפור בשבילך: אני הייתי תלמיד שלו בשנת 1958. הוא היה מחנך הכיתה בבית ספר תיכון עירוני ב' ברחֹ צייטלין בתל־אביב. עברתי מבית ספר יסודי בשכונת התקווה לצפון תל־אביב של בכיתה י', עם הבנים של הבנקאים אלון, פויכטונגר, שחזרו באיחור מ־ Summer School באנגליה, אני חזרתי מ־Summer School של ד"ר בומבך.

זאת ועוד: בבתי ספר תיכוניים היה נהוג אז ללבוש תלבושת אחידה. לבשתי בגדים בצבע כחול, אך לא לפי התקן. אביך נתן לי פעמיים מעטפה־סגורה, והפנה אותי לבית מסחר ברח' יפו בתל־אביב. קיבלתי שם תלבושת אחידה בחינם. היום אני מנהל שתי חברות בישראל ומדבר ארבע שפות: אנגלית, צרפתית, פרסית ועברית. קשה להאמין.

היום, לאחר 30 שנה, אני עדיין זוכר אותו. אתה רשאי להראות את המכתב הזה למי שאתה רוצה ולהשתמש בו בכל דרך שתמצא לנכון.

הרבה תודה, רז רמי".

סיפור אחד מני רבים. ת.נ.צ.ב.ה זת"ע.